

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩΝ

Να βρείτε τη συλλογιστική πορεία στις παρακάτω παραγράφους:

1. Ανέκαθεν η οικονομική δράση του ανθρώπου ήταν μια δράση μέσα στη φύση και πάνω στη φύση. Αν στην πρώτη φάση της ιστορικής εξέλιξης των σχέσεων του ανθρώπου με αυτήν το κυρίαρχο γνώρισμα στάθηκε η εξάρτηση του ανθρώπου από τις δυνάμεις της φύσης και του περιβάλλοντος, στη δεύτερη και πιο πρόσφατη φάση, και μάλιστα από τη βιομηχανική επανάσταση και μετά, η σχέση μεταβάλλεται και το κυρίαρχο γνώρισμα γίνεται πλέον η υποταγή της φύσης στον άνθρωπο. Έτσι, ενώ αρχικά και επί μακρόν έκτοτε η φυσική τάξη φάνηκε να επιβάλλεται στον άνθρωπο, στη συνέχεια και ιδίως τα τελευταία 200 περίπου χρόνια η ανθρώπινη τάξη (ή αταξία) επιβλήθηκε πάνω στη φύση και το περιβάλλον.

2. Πολλοί υπεύθυνοι του Άουσβιτς ήταν αναγνώστες του Γκαίτε και λάτρεις του Μπραμς. Δεν πιστεύω ότι η διάδοση της λογοτεχνικής παιδείας και της μουσικής καλλιέργειας συντελεί απαραίτητως στην πρόοδο του καλού.

3. Ο τουρισμός γενικά, κυρίως δε σε χώρες μικρές σαν την Ελλάδα, αποτελεί μια ανθρώπινη δραστηριότητα η οποία εντάσσεται στις προσπάθειες οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, περιέχει όμως πολλά στοιχεία αστάθειας στις σχέσεις ανθρώπου και περιβάλλοντος και περικλείει πολλούς κινδύνους. Αρκεί να θυμηθούμε ότι σε μικρές κοινωνίες (π.χ. νησιά) ο ανθρώπινος πληθυσμός στην τουριστική περίοδο μπορεί και να δεκαπλασιαστεί, με όλα τα επακόλουθα αυτής της αύξησης για τους τοπικούς φυσικούς πόρους, τους ρυθμούς ζωής της συγκεκριμένης κοινότητας και τον πολιτισμό της. Σε αυτή την κλίμακα του κοινωνικού φαινομένου της απότομης πληθυσμιακής επίθεσης η συμβατική λύση που δίνει ο βιομηχανοποιημένος τουρισμός είναι κατ' ανάγκη επιθετική. Μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα βιάζουν πολλές φορές το περιβάλλον, «πακέτα» για την καλύτερη «εκμετάλλευση» των τουριστών ετοιμάζονται, αγροτικά προϊόντα γεμάτα χημικά στοιχεία και κακότεχνα προϊόντα «δήθεν» λαϊκής τέχνης παράγονται.

4. Δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να είμαστε ανταγωνιστικοί. Από το να πετύχουμε, δηλαδή, να οικοδομήσουμε μια υγιή οικονομία, από το να παρακολουθούμε τις τεχνολογικές εξελίξεις, από το να εξυγιάνουμε τον δημόσιο τομέα, από το να δημιουργήσουμε ένα κράτος ευέλικτο, χωρίς ωστόσο να υστερεί στους τομείς της κοινωνικής πρόνοιας και της φροντίδας προς τις ενδεείς οικονομικά και κοινωνικά κατηγορίες πολιτών. Μόνον έτσι θα πάψουμε να είμαστε και να χαρακτηριζόμαστε «ουραγοί της Ευρώπης» και «υπηρέτες των Ευρωπαίων». Η επίτευξη των στόχων σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας με τα ευρωπαϊκά οικονομικά μεγέθη δεν είναι θέμα μόνο αριθμών. Είναι και θέμα ουσίας. Διότι η βελτίωση των οικονομικών μεγεθών μακροπρόθεσμα, αλλά σε ορισμένους τομείς και μεσοπρόθεσμα, οδηγεί στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, των υπηρεσιών, του κράτους πρόνοιας και γενικότερα στη βελτίωση της ποιότητας ζωής για όλους μας.

5. Στη χώρα μας παράλληλα με τα περιστατικά κακοποίησης ή παραμέλησης παιδιών, που κάθε χρόνο έρχονται στο φως, θα πρέπει να αναλογιστούμε και άλλα προβλήματα που τείνουν να λάβουν χρόνο χαρακτήρα: την εκμετάλλευση της παιδικής εργασίας καθώς και την αποστέρηση των δικαιωμάτων πρόσβασης στην εκπαίδευση και την περίθαλψη για τα παιδιά των μεταναστών ή άλλων κοινωνικών ομάδων. Όσο κι αν η εικόνα παραμένει συγκεχυμένη λόγω της έλλειψης επαρκών στοιχείων σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί απόλυτα ικανοποιητική. Τα

δικαιώματα των παιδιών παραβιάζονται με τρόπους και έκταση, που κάθε άλλο παρά κολακεύουν τον πολιτισμό μας.

6. Η φαντασία είναι εξίσου απαραίτητη για να καταλάβει κανείς την πραγματικότητα. Την αξία που έχει η φαντασία τη συναντά κανείς και στα μαθηματικά. Γιατί, για να αποδείξεις ότι κάτι ισχύει, πρέπει πρώτα να περάσεις από την υπόθεση ότι δεν ισχύει. Αυτό κι αν απαιτεί φαντασία!

7. Η γλωσσομάθεια είναι σήμερα περισσότερο αναγκαία από ποτέ, ως δεξιότητα που αυξάνει τις πιθανότητες να βρει κάποιος εργασία. Παρόμοια αναγκαιότητα παρουσιάζεται και για την εκμάθηση χρήσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Άνθρωπος που δε γνωρίζει χειρισμό ηλεκτρονικών υπολογιστών και αξιοποίηση των αντίστοιχων προγραμμάτων, θα δυσκολευτεί κατά πάσα πιθανότητα στην διαδικασία διεκδίκησης μια εργασιακής θέσης.

8. Η Ελλάδα μετατρέπεται σταδιακά σε μια πολύ-πολιτισμική κοινωνία. Η εξέλιξη αυτή οπωσδήποτε περιπλέκει την κατάσταση, καθώς αναδεικνύει νέες κοινωνικές, θρησκευτικές και πολιτιστικές παραμέτρους του προβλήματος. Ταυτόχρονα, καθιστά πιο επιτακτική την ανάγκη να εκσυγχρονιστούν οι κρατικές υπηρεσίες προσαρμοζόμενες στα νέα δεδομένα και να συνεργαστούν αποτελεσματικότερα με το πλήθος των μη κυβερνητικών οργάνωσεων που δραστηριοποιούνται στο έργο αυτό.

9. Ο περιπτεράς μου, ένας εξηντάρης λαϊκός τύπος, κουνούσε το κεφάλι του με αγανάκτηση. «Τι σόι άνθρωποι είναι αυτοί», ξέσπασε, «που δεν ανοίγουν εφημερίδα ούτε όταν την έχουν αγοράσει;» Αναφερόταν στους όχι λίγους πελάτες του που, αφού πάρουν στα χέρια τους και πληρώσουν την α ή τη β εφημερίδα, βγάζουν από μέσα το cd, το dvd ή όποιο άλλο, απαραίτητο πλέον, δώρο περικλείεται στο σελοφάν και πετούν το έντυπο σώμα στον πρώτο κάδο απορριμμάτων που βρίσκουν μπροστά τους.

Αλήθεια, τι σόι άνθρωποι; Τι σόι λαός; Για ποιο επίπεδο πολιτισμού και ποια ποιότητα ανθρώπων μιλάμε, όταν έχουμε έναν λαό που δε διαβάζει;

10. Θεσμοί που δοκιμάστηκαν στο παρελθόν επί αιώνες, που καθιερώθηκαν με αίμα πολύ, έχουν πια διαβρωθεί. Η οικογένεια, που ήταν η ζεστή φωλιά όπου πλάθονταν κι οπλιζονταν ο άνθρωπος, κάθε μέρα γίνεται και πιο σκιώδης. Ο τρόπος ζωής που είχε το παρελθόν κληροδοτήσε από γενιά σε γενιά – τιμιότητα, ντροπή, αξιοπρέπεια και κοινωνική συνεργασία – κινδυνεύει και αναιρείται καθημερινά από την πρακτική της εποχής μας. Το παρελθόν, ως αυθεντία, ως πηγή κανόνων βίου, υποφέρει από δεινή αμφισβήτηση.

11. Λέγεται πως ο επιστήμονας ευθύνεται μόνο γι' αυτό που κάνει και όχι για τον τρόπο με τον οποίο κάποιος το χρησιμοποιούν. Όπως, δηλαδή, ο κατασκευαστής μαχαιριών είναι υπεύθυνος μόνο για την ποιότητα του προϊόντος του και όχι για την ενδεχόμενη φονική χρήση του, έτσι και ο επιστήμονας είναι υπόλογος μόνο για την ορθότητα των ανακαλύψεών του και όχι για τη βλαβερή αξιοποίησή τους. Και όπως δεν μπορεί να κατηγορείται ο πρώτος στην περίπτωση ενός φόνου, έτσι δεν μπορεί να κατηγορείται και ο δεύτερος στην περίπτωση, για παράδειγμα, ενός πολέμου.

12. Το ξεκίνημα του 21ου αιώνα μας φέρνει αντιμέτωπους με ποικίλα προβλήματα, την έκταση και τις συνέπειες των οποίων είναι δύσκολο να προβλέψει κανείς. Το δεύτερο ήμισυ του 20ού αιώνα επεφύλαξε πολλές εκπλήξεις στο χώρο της ανάπτυξης των νέων τεχνολογιών και στην πρόοδο της επιστήμης. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και της γνώσης έχει επιφέρει θεαματικές αλλαγές στην κοινωνική δομή και οργάνωση πολλών κρατών. Η «κοινωνία της πληροφορίας» κατέστησε αναγκαίο τον επαναπροσδιορισμό των μεθόδων και των τεχνικών της εργασίας και έθεσε σε νέα βάση το θέμα κατάκτησης της γνώσης. Σήμερα δεν έχει τόσο αξία η γνώση αυτή καθαυτή, αφού εξελίσσεται με ταχύτατους ρυθμούς και παλιώνει προτού καν γίνει κτήμα των πολλών.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χανδόλια Νάντια

Απαντήσεις

1. Η παράγραφος αναπτύσσεται με παραγωγική συλλογιστική πορεία, διότι ξεκινάει από τα μία γενική διαπίστωση (Ανέκαθεν η οικονομική δράση του ανθρώπου ήταν μια δράση μέσα στη φύση και πάνω στη φύση) και εξειδικεύει ύστερα τις δράσεις μέσα και πάνω στη φύση.
2. Η παράγραφος αναπτύσσεται με επαγωγική συλλογιστική πορεία, διότι από τις επιμέρους περιπτώσεις των βασανιστών με Γκαίτε και Μπραμς καταλήγει σε μια γενικότερη άποψη για την πνευματική καλλιέργεια.
3. Η παράγραφος αναπτύσσεται με παραγωγική συλλογιστική πορεία, διότι ξεκινάει αναφερόμενη γενικά σε κινδύνους του τουρισμού και έπειτα συγκεκριμενοποιεί αυτούς τους κινδύνους.
4. Η παράγραφος αναπτύσσεται με παραγωγική συλλογιστική πορεία, διότι ξεκινάει από τη γενική ανάγκη «να είμαστε ανταγωνιστικοί» και έπειτα μεταβαίνει σε εξειδικεύσεις αυτής της ανταγωνιστικότητας
5. Η παράγραφος αναπτύσσεται με επαγωγική συλλογιστική πορεία, διότι ξεκινάει από την αναφορά συγκεκριμένων περιστατικών παραβίασης των δικαιωμάτων των παιδιών και καταλήγει στη γενική άποψη για τη χαμηλή ποιότητα του πολιτισμού μας.
6. Η παράγραφος αναπτύσσεται με παραγωγική συλλογιστική πορεία, διότι ξεκινάει από τη γενική διαπίστωση ότι η φαντασία είναι αναγκαία για τη σύλληψη της πραγματικότητας και καταλήγει στην ωφέλεια της για τα μαθηματικά, μια ειδική επιστήμη.
7. Ο συλλογισμός μέσα στην παράγραφο είναι αναλογικός, διότι από την ωφέλεια μιας επιμέρους δεξιότητας (γλωσσομάθεια) οδηγείται στην ωφέλεια μιας άλλης (προσφορά της γνώσης Η/Υ στην ανεύρεση εργασίας).
8. Ο συλλογισμός μέσα στην παράγραφο είναι παραγωγικός, διότι αρχικά προβάλλεται η γενική διαπίστωση για μετατροπή της Ελλάδας σε πολύ-πολιτισμική κοινωνία και έπειτα η ανάδειξη νέων εξειδικευμένων παραμέτρων του προβλήματος.
9. Στην παράγραφο υπάρχει επαγωγικός συλλογισμός, διότι ξεκινάει από ένα συγκεκριμένο περιστατικό (συμπεριφορά των νεοελλήνων κατά την αγορά μιας εφημερίδας) και καταλήγει σε μια γενική γνώμη για την ποιότητα και το επίπεδο του λαού.
10. Στην παράγραφο υπάρχει επαγωγικός συλλογισμός. Απλώς το γενικό συμπέρασμα παρατίθεται στην αρχή και έπειτα παρατίθενται οι ειδικές προκείμενες που το διαμόρφωσαν.
11. Ο συλλογισμός στην παράγραφο είναι αναλογικός. Συσχετίζονται ο κατασκευαστής μαχαιριών και η απουσία δικής του ευθύνης για την κακή χρήση των μαχαιριών του με τον επιστήμονα και την απουσία των ευθυνών του στην υπόθεση του πολέμου
12. Ο συλλογισμός στην παράγραφο είναι παραγωγικός, διότι στη θεματική περίοδο μιλάει γενικά για ποικίλα προβλήματα και εκπλήξεις και αλλαγές του 21 ου αιώνα και έπειτα καταλήγει στο ειδικό συμπέρασμα ότι σήμερα δεν έχει τόσο αξία η γνώση αυτή καθεαυτή.